

פרוטוקול מישיבת משותפת של ועדת הפנים

וועדת החוץ והבטחון

מיום מ"ד חמוז חש"ט - 18.7.49.

היו"ר: ב. מינץ
יו"ר ועדת החוץ והבטחון: ז. אהרונוביץ

חברי הוועדה הנוכחים: י. גרינברג
י. בן אהרון
י. בן צבי
י. גורי
י. ספיר
נ. פרידמן ילין
י. מרלין
ס. סנה
י. שפטל
י. אורנשטיין

חידוע המשפטי: סר וינקלפלד.

היו"ר ב. מינץ:
אני פותח את הישיבה המשותפת של ועדת החוץ והבטחון וועדת הפנים בענין הסעיף השני של חוק כלי היריה. ליחר בהירות אקרא את החוק. בהצעה החוק כחשב בסעיף קטן (א): "לא יעשה אדם כלי יריה אלא עפ"י רשיון ועפ"י הזמנת הממשלה." בסעיף קטן ב' כחוב: "לא יביא אדם כלי יריה אל המדינה, ולא יוציא כלי יריה מן המדינה אלא עפ"י רשיון מיוחד".

ז. אהרונוביץ:
בחור חבר הוועדה אני רוצה להגיד את דעתי. גישתי לענין זה של חוצרת נשק ונשיאת נשק היא שכשם שאין אפוטרופוס לחירות, כך אין אפוטרופוס לנשק. ברגע שדבר זה קיים בשמוש פרטי ובחוצרת פרטית, זה גורם לכל מיני שהיתוח ועבירות. אני יוצא מחוץ הנחה שמדינת ישראל, בייחוד בשנים הראשונות לקיומה, צריכה להמנע ממקרים אשר אינם חייבים לקרות. לכן אני חושב שהסעיף הראשון המונע חוצרת עצמית של איש נשק ע"י מישהו, ע"י הפרט, צודק. אני מתנגד לאלה שרוצים בכלל למנוע את השותפות של הממשלה עם מישהו. אני מתאר לעצמי שיכולה להיות חברה המוכנה ליצור כלי נשק, בהזמנת הממשלה ובפקוחה. הסעיף הראשון עונה על שני דברים: הוא מונע הפקרות,

וגם מאפשר לממשלה, בעת חג, או בעת הצורך, לפי הזמנחה היא, להעזר גם באיזה מקור אחר. אני חושב שאין צורך לשנות את הסעיף הזה. אשר לסעיף ב' הוא דורש חיקון ביסודו. במקום סעיף זה, אני מציע שיהיו שני סעיפים, סעיף ב' וסעיף ג': "לא יביא אדם כלי יריה צבאיים למדינה, ולא יוציא אדם כלי יריה צבאיים מן המדינה" זה יהיה החלק הראשון. כלי יריה צבאיים אינם באים בחשבון בשביל הפרט. סעיף ג' יהיה: "לא יביא אדם כלי יריה שאינם צבאיים למדינה ללא יוציא אדם כלי יריה שאינם צבאיים מן המדינה, אלא ברשיון הממשלה." מה הם כלי יריה לא צבאיים? רובה צייד, אקדה, ועוד. ישנן הגדרות מה הם כלי יריה צבאיים ומה הם כלי יריה לא צבאיים. באופן כזה יש מונופולין של המדינה על כלי יריה צבאיים, בלי כל הסתייגות. יש הקוראים לזה הלאמה, אני קורא לזה מונופולין. אולם יש כלי יריה שאינם צבאיים; אותם יוכל אדם להוציא מהמדינה ולהכניס למדינה רק עפ"י רשיון.

י. מרלין:

אני מציע להשמיט מסעיף א' את המלים:

"לפי הזמנת הממשלה" ולכתוב: "אלא עפ"י רשיון ועפ"י פקוח חמור

של הממשלה." אני מסכים בזאת גם לעמדתם וגם לנמוקים של דוד הכהן.

כאן אמרו שיש להבחין בין כלי נשק המיועדים לצרכים המדינתיים המקומיים ובין חוצרת כלי נשק לייצוא. אני חושב שאין ברירה כזו. אני חושב שאם החוצרת, וחהיה זו איזו חוצרת שהיא, לאו דוקא של כלי נשק, מיקדח אך ורק לעוברים ושבים ברחוב אלנבי, לא יכולה להיות חוצרת. ולכן, אם חושבים שאפשר ליצור העשיה לנשק אך ורק עבור המדינה וצרכיה, אני גורס שזו דבר בלתי אפשרי. מובן שהממשלה יכולה לשלם פי חמש או פי עשר על כל דבר שיוצרים, אולם מנקודת מבט של חוצרת בריאה זה בלתי אפשרי.

לפעמים לא יהיה נוח לממשלה להביא מחו"ל

נשק מכל הסוגים. היא תצטרך ליצור מוסדות פיקטיביים בכדי להזמין נשק

מחו"ל. אני חושב שזו אינה הדרך הטבעית ביוחר. אנשים כאן מדברים כאילו הממשלה שלנו נמצאת במחחרת וצריכה להשתמש בשיטת של מחחרת. הייתי מציע להשתחרר מהגישה הזאת, ולראות את הממשלה כמוסד עצמאי של מדינה סוברנית.

עוד נקודה אחת. ישנם כאלה החושבים

כי אפילו אם תצטרך הממשלה נשק לא לצרכים מדיניים, אלא לחו"ל, תצטרך

להזמין אותו. אני חושב שאם תהיה חוצרת עצמית, כמובן תחת פקוח חריף,

תמצא לה היזמה של החוצרת הזו קונים בחו"ל. אינני מחאר לעצמי שאם

המונופולין על הנשק וייצורו יהיה אך ורק בידי הממשלה, תחפש הממשלה+

אפשרות לעזור ננית לאינדונזיה. ואם יהיו מקרים של עמיסת קולוניאליים

שישחרלו להשחרר מעול האימפריאליזם, לא תוכל הממשלה לעזור להם ע"י משלוח נשק. לכן אני מציע למחוק את המלים: לפי הזמנת הממשלה.

י. בן צבי:

אני שואל את עצמי: לשם מה יש צורך להוסיף

את המלים: לפי הזמנת הממשלה. זאת אומרת

שהממשלה מסכימה שתהיה תוצרת של נשק. אם לא תהיה תוצרת לממשלה, אינני

יושע אם יהיו מספיק כספים להשגת הנשק. מדוע יש לקשר את ידינו ואת

ידי הממשלה בחוק האומר מלכתחילה שתוצרת היא בהזמנה. נניח שלא תהינה

המלים: לפי הזמנת הממשלה. הממשלה חתן את הרשיון בין כך. זה אינו קושר

את ידי אף אחד; אם הממשלה תרצה להשתתף בייצור נשק תהיה לה תמיד היכולת

לעשות זאת, וקרוב לוודאי שהיא תשתתף. קיימת חמיד האפשרות בידי הממשלה

לצמצם או להרחיב את הייצור. אם יהיה כחוב שיש צורך רק ברשיון, הרי

אם יהיה מלאי גדול, ויחפשו דרכים למכור. זה כבר נוגע למכירה. יחפשו

דרכי מחתרת למכור, ועל זה צריכה להיות קונטרולה. בפרט כשהמכירה היא

של נשק.

והנה יכול לקרות שלשם שירת בטחון המדינה

או בכדי לעזור לבן-ברית ואני מקווה שלא חמיד נהיה כבשה אחת בן שבעים

זאבים - תהיה המדינה זקוקה לנשק. אז היא חתן רשיון, או שלא חתן. אם

היא מצעה למפרע אפשרות של תוצרת בחוץ הארץ, הרי היא מנעה יכולת של

התפתחות הטכניקה, ומקור מסוים של כוח. אם לאוצרות הממשלה אין גבול,

אין צורך בזה, כי היא בעצמה יכולה לעשות זאת מבחינה פיננסית, אולם אין

הדבר כך. הממשלה צריכה להיות מעונינה שיהיה גם רכוש פרטי לכוח, כמו

שהיא צריכה להיות מעונינה בתוצרת אחרת הדרושה לצבא כגון בגדים וכו'.

גם זה רכוש פרטי. משום כך נראה לי שאין שום אסון אם נמחק את המלים:

לפי הזמנת הממשלה. הקונטרולה בין כך תשאר. תהיה נכונות; כל אפרט וכל

בית חרוש יהיו מוכנים. אם הממשלה תרצה לצמצם או להגביל, היא תוכל

לעשות זאת. אני יודע שנשק הוא דבר מסוכן לשלום העולם. אולם לגזור על

עצמנו נזירות, זה אינו פחות מסוכן. אם פחאום תהיה מלחמה, היא צריכה להיות

מוכנה. דוד הכהן הביעה דיעה זאת, ואני חמים דעים אתו. אין זו דיעה

של סיעה, אלא דיעה פרטית.

בסעיף 2, אני חומך בהצעת הממשלה. אינני

רואה צורך להכניס שינוי, כי הרשיון ינתן על ידי הממשלה, והיא תעשה

ספציפציה. מה זה נשק צבאי ונשק לא צבאי? נניח שברגע זה אני זקוק לרובה,

ויש לי כדורים. כדורים הרי גם כן יכולים להיות נשק צבאי. אם הממשלה

מציעה שעל פי רשיון מותר להביא כדורים, אינני יודע למה צריך לצמצם.

נדמה לי שתקונו של החבר אהרנוביץ איננו הולט את המציאות ואח המטרה. הוא לא יכסה את המטרה. חסר לנו כעת נשק צבאי, ואי אפשר להשיג זאת. גם נשק לא צבאי/חסר. מדוע לנו לצמצם את עצמנו?

היו"ר ב. מינץ:

סיימנו את הויכוח. אנו נגשים להצבעה.

הצעתו של מר אהרנוביץ היא: (בסעיף 1) לאשר

את ההצעה כפי שהיא מנוסחת. (ענין תוצרת הנשק). (בסעיף 2): "לא יביא אדם

כלי יריה צבאיים למדינה, ולא יוציא אדם כלי יריה צבאיים מן המדינה."

בסעיף א' בחוק כחוב שיש כלי יריה צבאיים וכלי יריה לא צבאיים. כלי יריה

צבאיים הם אלה ששר הבטחון יכריז עליהם שהם צבאיים.

י. ספער:

השאלה מבחינה מעשית היא בנוגע לאקדה, בעיקר

אותם סוגי האקדחים המשמשים לאזרחים. אם

זה נחשב לכלי יריה צבאי, ההצעה מתקבלת.

אקדחים לא צבאיים, ורובי צייד אינם כלים

ז. אהרנוביץ:

צבאיים. אינני בקיא בכלי נשק, אולם אני

חושב שזו הכוונה.

י. גורי:

אני מפנה את תשומת לבו של החבר ספיר לסעיף

21 בחוק, שאי אפשר לתת את כל ההגדרות

והדפניציות בחוק. נשאר לשר הפנים ולשר הבטחון להוסיף מהשהו. איזה אקדחים

הם צבאיים ואיזה אינם צבאיים יסליטו הם.

מ. סנה:

מדוע נחוצה כל הדפניציה הזאת של החבר

אהרנוביץ? נמוקים אלה בעד יבוא ויצוא פרטי

אפשר לקבל או לא לקבל. היו נמוקים של פתוח כלכלי, ועוד. אם לפי הצעתך היבוא

ויצוא של נשק ממש בידי המדינה, מדוע לא יכול להיות היבוא ויצוא של נשק בלתי

חשוב ומועט זה גם כן מרוכז בידי הממשלה? אלה כמויות קטנות, סוגים מצומצמים.

אם המדינה תנהל את כל המסחר בנשק, וצריך יהיה להביא מאות בודדות של אקדחים

לשנה, מדוע לא תהיינה שתי שלש חנויות ממשלתיות לזה? אני אומר את דברי

כבקשה אל החבר אהרנוביץ.

ז. אהרנוביץ:

זה אינו נימוק. אני יכול לשאול אותך, בדיוק

כאותו אופן, אם המדובר הוא בכמות כל כך

קטנה ובלתי חשובה של נשק, מה זה איכפת לך אם זה לא יהיה מרוכז בידי הממשלה?

מבחינה כלכלית וצבאית, זה אינו עושה כל הבל. איננו נמצאים עכשו בשלב של

הויכוח הגנרלי, כי בזה אין חלוקי דיעות.

היו"ר ב. מינץ:

אני קורא את הסעיף הראשון, סעיף קטן א':

"לא יעשה אדם כלי יריה אלא על פי רשיון

ועל פי הזמנת הממשלה.

ישנה הסתייגות לחבר סנה: היצור, אהיבוא והיצוא

של נשק יתנהלו על ידי המדינה, ולא ימסרו לבעלי עסק פרטיים.

יש תיקון של החבר מרלין האומר: "לא יעשה אדם

כלי יריה אלא על פי רשיון, ובפיקוח חמור של הממשלה."

מ. סנה:

אי אפשר להגיד "פיקוח חמור". זה אומר שיש פיקוח

שאינו פיקוח. לגבי החוק יש להגיד פיקוח.

מצביע ראשונה את הצעת חבר הכנסת סנה, שהיא

היו"ר ב. מינץ:

מרחיקה לכת.

הצבעה. בעד ההצעה היו שלשה קולות.

מי בעד הצעתו של חבר הכנסת מרלין?

בעד ההצעה - ארבעה קולות.

מי בעד הצעת הממשלה?

בעד ההצעה ארבעה קולות.

אני מציע הצבעה בין ההצעות שקבלו ארבעה קולות.

ז. אהרנוביץ:

אני מצביע שוב את הצעת הממשלה ואת הצעת חבר

היו"ר ב. מינץ:

הכנסת מרלין.

הצבעה. בעד שתי ההצעות היו 4 קולות.

נמסור את זה לכנסת.

אם שום הצעה לא קבלה רוב, כולן שוות זכויות.

מ. סנה:

יש הסתייגות כשיש החלטת רוב והצעת מיעוט. אם

אף אחת מההצעות לא נתקבלה, כולן שוות.

יש הבדל גדול בין שתי ההצעות. הצעת הממשלה

היו"ר ב. מינץ:

בעיקרה נתקבלה.

יש שלש גירסות. מתוך 11 המצביעים, לא היו 6

מ. סנה:

מצביעים להצעת אחת, ואין לעשות אבחנה בין

ההצעות.

יש שתי הצעות המהנגדות מיסודן. אני מציע לחלק

י. ספיר:

את ההצעה לשניים. יצביעו קודם על: "לא יעשה

אדם כלי יריה על פי רשיון". אחר כך ישנן שתי הצעות, בעד הזמנה ונגד הזמנה

של הממשלה.

אם מצביעים רק בעד כולן שוות. אם היושב ראש

מ. סנה:

רוצה לעשות אלימינציה של הצעתי, הצביע נגד

ואז היא תפול ותהיה הסתייגות.

ז. אהרנוביץ:

היו"ר ב. מינץ:

בדרך זו חיפול גם הצעת הממשלה.

אני מקבל את הצעתו של החבר ספיר להצביע

את סעיף קטן א' עד המלה "רשיון", ואחר כך

להצביע את שתי הנוסחאות של סוף הפיסקה: "על פי הזמנת הממשלה, ו"בפיקוח הממשלה".

מי בעד הצעתו של החבר סנה? -3.

מי בעד הצעת הממשלה עד המלה "רשיון"? -8.

מי בעד ההצעה לסיים את הפיסקה במלים: "על פי

הזמנת הממשלה"? -4.

מי בעד ההצעה לסיים את הפיסקה במלים: "בפיקוח

הממשלה"? -3.

הצעת הממשלה נחקבלה.

ישנן שתי הסתיגויות: אחת לחבר הכנסת מ. סנה,

והשניה לחבר הכנסת מרליין.

אנו עוברים לסעיף קטן ב'.

מה פירוש: לא יוציא אדם נשק צבאי מן המדינה?

י. בן צבי:

או מוציאים נשק צבאי מן המדינה, הרי הוא גנוב,

כי אינני מתאר לעצמי אדם שיש בידו נשק צבאי.

ז. אהרנוביץ:

הכוונה היא שלא תהיה שום דרך אשר תאפשר לו להוציא.

נניח שביח"ר יצר לפי הזמנת הממשלה נשק צבאי, וחלק

נשאר עוד אצלו, אסור לו להוציא והו.

אני מציע שיצביעו את ההסתיגויות שלי בהתחלה,

מ. סנה:

ואז לא יהיה צורך לדבר על כל ~~אך~~ סעיף לחוד.

מי בעד הצעתו של החבר סנה? -3.

היו"ר ב. מינץ:

מי בעד הצעתו של החבר אהרנוביץ? -5.

מי בעד ההצעה הקודמת של הממשלה? -4.

אני מצביע את סעיף קטן ב': "לא יביא אדם כלי

יריה שאינם צבאיים, ולא יוציא אדם כלי יריה שאינם צבאיים, אלא ברשיון".

מי בעד ההצעה? -6.

ההצעה התקבלה.

הסתיגויות לחבר הכנסת סנה ומרליין.